

gjennomføre sine ønsker. Ønsker «overtaler» deg på en passiv måte, og de bestemmer helt og holdent handlingene dine. Når du har et ønske om hvordan du vil opptre, er utgangspunktet bestemt. Den eneste friheten du har her, består i å være i stand til å handle som du ønsker. Du er med andre ord fri akkurat da, når du kan oppfylle ønsket ditt, og hvis ingenting annet kommer i veien for det (Pink, 2004, s. 68–69).

Hobbes antok at det ikke var noen prinsipiell forskjell mellom dyr og mennesker (Pink, 2004, s. 45). På en måte er vi mennesker dermed ikke annet enn en mer kompleks møll. For eksempel er jeg fri i den forstand at når sjokoladelysten først har tatt overhånd, og det ikke er noe eller noen som hindrer meg i å få den deilige sjokoladen i min besittelse, så kan jeg spise den. En møll er fri på omtrent samme måte. Den er overstyrt og fullt ut bestemt av passive ønsker (som å fly mot lyset). Hvis ingenting (slik som en vindusrute) kommer i veien, står den fritt til å utføre sitt ønske og fly mot lyset. Frihet, slik Hobbes forstår det, viser seg å være ganske minimal og på ingen måte spesiell for mennesker (Pink, 2004, s. 66).

Selv om kompatibilismen stadig har mange tilhengere (om enn ikke nødvendigvis i Hobbes' grovkornede tapning), er den likevel en omdiskutert tilnærming til fri vilje-problemet. Selv om de som tar avstand fra kompatibilismen kommer til ulike konklusjoner med hensyn til om vi har fri vilje, har de alle samme utgangspunkt: De avviser at determinisme og fri vilje går sammen, og kalles derfor **inkompatibilister**. Hvis universet vårt er deterministisk, tror de, kunne ingen noen gang være fri eller holdes ansvarlig for sine handlinger (Beebee, 2013, s. 101). Grunnen til dette er at de anser

det å handle fritt for å kreve mer enn bare muligheten for uhindret å handle i tråd med ens ønsker. Nærmere bestemt kreves det at vi i en gitt situasjon har muligheten til å gjøre noe annet enn vi faktisk gjør, følgelig at det videre hendelsesforløpet er opp til oss og ikke bestemt på forhånd av hverken indre eller ytre faktorer.

Fra dette utgangspunktet kan det videre resonnementet ta ulike retninger. Noen inkompatibilister som kalles **libertarianere** aviser at vi lever i et deterministisk univers og fastholder at vi har fri vilje. De tror altså at vi har evnen til i alle fall i noen situasjoner å påvirke utfallet i flere mulige retninger og dermed at vi ikke er fullt ut bestemt av forutgående årsaker – ikke engang av våre egne ønsker. Selv om de argumenterer ut fra ganske så ulike premisser, kommer derfor både libertarianere og kompatibilister flest fram til den konklusjon at vi mennesker i alle fall noen ganger er moralsk ansvarlige for våre handlinger.

Andre inkompatibilister antar at vi faktisk lever i et deterministisk univers, og at fri vilje (slik inkompatibilister forstår dette) derfor er en illusjon. Denne posisjonen kalles hard determinisme, og dens forsvarere hevder at mennesker dypest sett ikke er moralsk ansvarlige for sine handlinger.

12.2 Substansdualisme: Kropp og sinn er to forskjellige ting

Omtalen av det mekanistiske natursynet i kapittel 11 pekte på tre tenkere som i særlig grad bidro til utviklingen av dette synet: Galileo Galilei, René Descartes og Isaac Newton. Én av disse tre,